

Література:

1. Андрієвська В.М., Олефрієнко Н.В. Мультимедійні технології у початковій ланці освіти // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2010. – №2 (16) – Режим доступу: [http://www.ime.edu-ua_net/em16/emg.html](http://www.ime.edu.ua_net/em16/emg.html)
2. Зайцев В.Н. Резервы обучения чтению. – М.: Просвещение, 1991. – 32 с.
3. Навчання і виховання учнів 1 класу / Упор. Савченко О.Я. – К.: Початкова школа, 2002. – 464 с.

Бочарова Т.М.*

АКТИВІЗАЦІЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У даній статті акцентовано увагу на важливості активізації творчого мислення молодших школярів у процесі навчання.

Серед основних проблем, що ставить перед собою сьогоднішня система освіти є проблема активізації творчого мислення школярів. І це виправдано, адже в сучасному суспільстві успішними є люди, здатні приймати нестандартні рішення, які вміють творчо мислити.

Більшість психологів стверджують, що розвивати у дітей творчість треба якнайраніше, щоб вона не встигла згаснути. У зв'язку з цим, треба у школі здійснювати цілеспрямовану роботу з активізації творчого мислення саме молодших школярів, при цьому враховувати їхні вікові особливості та індивідуальні здібності.

Сучасні психологи також відзначають, що будь-яке мислення є творчим, тому його варто розвивати з раннього віку. Відповідно, учителі початкових класів мають створювати оптимальні умови для творчої самореалізації особистості школяра. Однією з таких умов має стати вплетення розвитку творчих здібностей учнів у зміст усіх навчальних предметів початкової школи. Важлива роль у цьому процесі належить і вчителю, який має правильно організувати навчально-виховний процес, у якому б максимально активізувалося творче мислення молодших школярів.

Проблему розвитку творчого мислення досліджували видатні вітчизняні та зарубіжні психологи і педагоги, зокрема П.П.Блонський, Л.С.Виготський, Л.В.Занков, В.В.Давидов, Г.С.Костюк, Г.О.Люблінська, Н.О.Менчинська, М.М.Шардаков, та ін. На сучасному етапі розвитку української педагогіки проблема розвитку творчих здібностей залишається актуальною і певною мірою дослідженою.

Мета статті – обґрунтування важливості активізації

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

творчого мислення молодших школярів у процесі навчання.

Проводячи навчання дітей у початковій школі, важливо приділяти важливу увагу тому, щоб навчити дітей бачити світ в його розмаїтті та красі, прагнути до пізнання й самовираження; пробудити бажання творити й створювати.

Творчий характер мислення проявляється в таких його якостях як гнучкість, оригінальність, швидкість, глибина, рухливість. Гнучкість розуму складається зі здібності до відокремлення суттєвих ознак з безлічі випадкових і здатності швидко переключатися з однієї ідеї на іншу. Люди з гнучким розумом зазвичай одразу пропонують значну кількість варіантів рішень, комбінуючи та переставляючи окремі елементи проблемної ситуації [1]. Тому педагоги мають обов'язково враховувати ці особливості, здійснюючи діяльність з розвитку творчого мислення.

Розвивати творчість – означає виховувати в дітей інтерес до знань, самостійність у навчанні. Таку зацікавленість може збудити постановка і вирішення найрізноманітніших завдань, які є важливою ланкою пізнавального, пошукового й творчого процесу. Тому майстерність учителя полягає в такому доборі різних завдань, щоб учні побачили щось по-новому, не так, як усі, і не так, як бачили це раніше. Звичайно, цьому сприятимуть повчальні завдання, під час розв'язання яких у школярів пробуджується інтерес не тільки до знань, а й до самого процесу пошуку.

Різного роду завдання по-різному впливають на розвиток мислення учнів. Творче мислення передбачає здійснення нешаблонних дій, уміння ставити нові цілі [2]. Тому учням початкової школи доречно ставити, наприклад, такі завдання: сформулювати питання до змісту тексту, поставити додаткове запитання до відповіді однокласника. До нешаблонних належать і завдання з даними, що відсутні. Вони дають можливість сформувати у школярів гнучкість мислення.

Окрім повчальних і нешаблонних завдань учителю для розвитку творчого мислення учнів початкової школи ватро використовувати й проблемні ситуації, які допомагають збудити зазначену пізнавальну потребу в учнів, дати необхідну спрямованість їхній думці і тим самим створити внутрішні умови для засвоєння нового матеріалу, забезпечивши таким чином можливість управління з боку педагога цим процесом. Ось чому в сучасних дослідженнях проблемна ситуація розглядається як центральна ланка творчого навчання.

Рівень розвитку творчого мислення молодших школярів залежить і від змісту навчальних предметів, і від методів навчання у школі. Так, зміст уроків читання, образотворчого мистецтва, фізичної культури, музики, математики тощо має бути максимально орієнтованим на розвиток творчості учнів.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

активізує в школярів творче ставлення до слова, розвиває образне мислення, уміння зіставляти, фантазувати. Майже вся робота виконується дітьми, педагог може тільки розподілити ролі з урахуванням індивідуальних особливостей.

Для розвитку творчих здібностей молодших школярів важливого значення набуває рівень розвитку уваги, пам'яті, уяви. Саме ці якості, на думку психологів, є основою для розвитку продуктивного мислення, творчих здібностей школярів, а також підвищує творчо-пошукову активність.

На уроках математики також варто застосовувати методи, що сприяють активізації творчого мислення молодших школярів. На таких уроках педагог може подати дітям нестандартні задачі, розв'язуючи які, учні мають змогу самостійно дійти до висновку, що існують такі задачі, котрі не можна розв'язати в одну дію, а треба аналізувати, порівнювати, міркувати. Активізуючи творчість учнів, учителю варто подавати й такі задачі, що не мають розв'язку. Така робота спонукатиме дітей згодуватися про неможливість розв'язання і збагнути помилку, що спричинила неможливість виконання дії. Подаючи нестандартні задачі, педагог розвиває в учнів гнучкість мислення, що є дуже важливим у розвитку творчого мислення. Отже, під час розв'язання нестандартних задач в учнів розвивається уява, фантазія, пам'ять, гнучкість мислення, формується вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати факти, робити висновки, виховуються самостійність, активність, ініціативність. Усе це загалом розвиває творчі здібності учнів молодших класів.

Активізації творчого мислення учнів початкових класів сприяє й використання на уроках інноваційних технологій, наприклад проблемного навчання. Сутність такого методу полягає в тому, що перед учнями ставиться проблема або пізнавальне завдання, діти за підтримки вчителя, або самостійно знаходять шляхи й способи їх вирішення. Школярі можуть висувати гіпотези, аргументувати, міркувати, доводити. Проблемне навчання вчить дітей мислити самостійно, творчо, формує елементарні навички дослідницької діяльності.

Активізують творче мислення молодших школярів й інші методи навчання, зокрема теорія розв'язання винахідницьких завдань, створення сенканів, читання із зупинками, карта слова, мозковий штурм, технологія критичного мислення та інші. Усі ці методи спрямовані на розвиток в учнів не тільки творчого мислення, а й творчої уяви, яка в подальшому може використовуватися для підвищення ефективності розвитку творчих здібностей дітей, нестандартного мислення.

Таким чином, розвиток творчих здібностей молодших школярів залежить від цілеспрямованої роботи педагога, який має підібрати ефективні методи для активізації творчого мислення дітей. У процесі такої діяльності діти зможуть у творчому

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

друктиві набути вмінє аналізувати, висловлювати власну думку, знаходити шляхи вирішення проблеми, робити висновки.

Література:

1. Гарнець О.М. Гнучкість мислення та його розвиток у школярів. – М., 1979. – С.28-32.
2. Кинос Д.И. Индивидуальность и творческое мышление. – М., 1992. – С.49.

Войтович Л.В.*

РЕАЛІЗАЦІЯ МОТИВАЦІЙНОГО КОМПОНЕНТА НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті розглядається явище «мотиваційного забезпечення», емпірично досліджуються його механізми, вивчаються прояви зараження внутрішньою та зовнішньою мотивацією в контексті навчальної діяльності. Простежуються вікові аспекти розвитку цього явища, особлива увага приділяється формуванню навчально-пізнавальної мотивації й обґрунтовуються особливості її формування в учнів на уроках літератури.

Успіх будь-якої розпочатої справи залежить від того, наскільки вдало і точно сформовано позитивне ставлення до навчання через пізнавальні мотиви. Створення в дітей позитивних мотивів до навчання – одна із важливих складових частин досягнення успіху в діяльності, крім того, позитивно налаштовані учні спроможні правильно оцінити свої здібності, успіхи та невдачі.

У найбільш загальному сенсі мотивація людини до діяльності розуміється як сукупність рушійних сил, що спонукують людину до здійснення певних дій. Ці сили знаходяться зовні і всередині людини і змушують її усвідомлено чи не усвідомлено робити деякі вчинки. При цьому зв'язок між окремими силами і діями людини опосередковано дуже складною системою взаємодій, у результаті чого різні люди можуть зовсім по-різному реагувати на однакові впливи з боку однакових сил. Більш того, поведження людини, здійснювані нею дії у свою чергу також можуть впливати на її реакцію на впливи, у результаті чого може змінюватися як ступінь впливу, так і спрямованість поведження, викликаного цим впливом [2]. Тому мотивація навчання – це найважливіший компонент будь-якого навчального заняття. Мотивація виконує чимало функцій, серед яких важливо зазначити саме активізацію поведінки, напрямок та належна організація надають їй особистісного сенсу та значущості.

Проблема мотивації навчання вже давно є нагальною як у педагогічній практиці, так і в педагогічній теорії. Ще

***Войтович Л.В.**